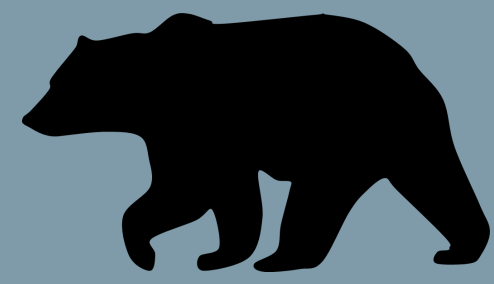

SKRÄMSEL AV ROVDJUR

Primära repellenter

Skrämselåtgärder som vidtas för att få djur att avbryta en icke önskad aktivitet och avlägsna sig från platsen. En av de äldsta skrämselåtgärderna och ett exempel på en typisk primär repellent, är en traditionell fågelskrämma.

Sekundära repellenter

Skrämselåtgärder som används för att få djur att associera en viss situation med obehag. Ett exempel är då man försöker lära björnar att förknippa bebyggelse med obehag genom att skjuta gummikulor på dem.

Enkla att använda

Primära repellenter kan bestå av i princip vad som helst som djuren man vill skrämja inte förväntar sig på en specifik plats. De kan till exempel utgöras av människor, ljud eller ljus. Effekten kan förlängas om åtgärderna är rörliga eller flyttas runt slumpmässigt mellan olika dagar.

Effekt av smärta

De sekundära repellenter som anses fungera bäst är de som medför smärta. Även dessa åtgärder tycks dock ha kortvarig effekt; som bäst 4–8 veckor. Det finns inga studier som visar på någon generell regel för hur många skrämselfall som behövs för att uppnå önskad effekt. För beskjutning av gummikulor mot björnar rekommenderas vanligen 1–12 tillfällen, men i de fall denna åtgärd bedömts vara verkligt effektiv har antalet skrämselfall varit fler än så. Samtidigt finns erfarenheter av att man försökt skrämja en och samma björn på detta sätt fler än 20 gånger utan att det fått någon bestående effekt. Gummikulor verkar ha störst effekt på björnar som inte hittat mat i närheten av bebyggelse. Enligt en del bedömare bör åtgärden träffa björnen inom två sekunder från det att den utfört det oönskade beteendet, vilket kan vara mycket svårt att genomföra. En annan svårighet är att björnar som skrämms på en viss typ av plats (till exempel lägerplatser) inte alls förknippar det obehaget med andra slags platser (till exempel parkeringar).

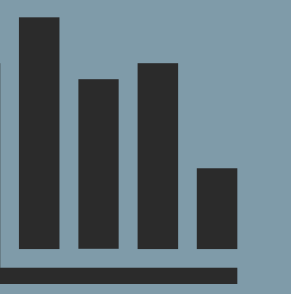
Erfarenheter av varg i Yellowstone

Systematiska utvärderingar av skrämselåtgärders effekter på vargar saknas. En förklaring till det kan vara att det verkar relativt ovanligt att vargar rör sig väldigt nära människor vid upprepade tillfällen. I den amerikanska nationalparken Yellowstone har man sedan 2002 dokumenterat alla fall då vargar vistats nära eller rört sig mot människor. Vid 127 tillfällen bedömde man att det var motiverat att använda skrämselåtgärder för att försöka bryta tillvänjning hos en eller flera vargar. 102 av dem inträffade längs de stora turistvägarna och rörde i huvudsak ungvargar.

I Yellowstone har skrämsel och andra åtgärder använts på 38 vargar vid totalt 76 olika tillfällen. I hälften av fallen upplevde personalen att vargarna ändrade beteende efteråt och inte uppträdde nära människor igen. I åtta fall då man inte vidtog några åtgärder fick man intressant nog samma resultat.

Om flera skrämselåtgärder sätts in samtidigt utan att man har några kontroller (slumpmässigt valda fall där man inte vidtar några åtgärder) att jämföra med, är det omöjligt att avgöra vad eller vilken åtgärd som gav en viss effekt. Om vi vill lära oss mer om effekter av skrämselåtgärder behöver sådana studier genomföras.

Slutsats

Målet med skrämselåtgärder är ofta att lära ett djur att förknippa ett visst beteende med obehag. Det man vanligtvis uppnår är dock endast att man lyckas skrämja djuret från platsen enbart vid det aktuella tillfället.

Referenser

- Derocher AE, Miller S (1985) Bear deterrent study-Cape Churchill, Manitoba. Rep. for the Gov. Northwest Territ., Canada.
- Dolson S (2010) Responding to human-black bear conflicts: A guide to non-lethal bear management techniques. Get Bear Smart Society.
- Gillin CM, Hammond FM, Peterson CM (1994) Evaluation of an aversive conditioning technique used on female grizzly bears in the yellowstone ecosystem. International Conference on Bear Research and Management 1:503-512.
- Groff C, Bragalanti N, Rizzoli R, Zanghellini P (2013) 2012 Bear Report of the Forestry and Wildlife Department of the Autonomous Province of Trento. Autonomous Province of Trento, Trento.
- McCarthy, T., and R. Seavoy. 1994. Reducing nonsport losses attributable to food conditioning: human and bear behavior modification in an urban environment. Intl. Bear Research and Manage. Conf. 9~75-84.
- McNay, M. E. A case history of wolf-human encounters in Alaska and Canada. Alaska Department of Fish and Game, Wildlife Technical Bulletin 13 (2002).
- Rauer G, Kaczensky P, Knauer F (2003) Experiences with Aversive Conditioning of Habituated Brown Bears in Austria and other European Countries. Ursus 14 (2):215-224

Om du vill veta mer

